

תלמודו בידו

דף טז עמוד א

[א] מדוע יוצאים לרחוב העיר, ומוציאים עמם את התיבה ונותנים עליה אפר ?

[ב] מדוע בתעניות חגרו שק, נתנו אפר בראשם, ויצאו לבית הקברות ?

[ג] היכן הוא הר המוריה בו עקר אברהם את יצחק, ומדוע נקרא כן ?

[ד] מי אומר דברי כיבושים לפני העם, ומה הוא אומר ?

[א] לרחוב: לר' חייא, כדי לומר זעקנו בצנעה [בבית הכנסת] ולא נענינו, נצא לרחוב ונבזה עצמנו בפרהסיא.

לריש לקיש, כדי לומר שגלותנו תכפר עלינו.

נפקא מינה, אם מועיל לצאת לבית כנסת אחר, גלות יש כאן אך פרהסיא אין.

התיבה לרחוב: כוידוי, לומר כלי צנוע היה לנו ונתבזה ברחוב העיר בעוונותינו.

אפר על התיבה: לרמז "עמו אנכי בצרה", שבכל מקום שגלו גלתה שכינה עמם.

[ב] שק: כאומרים הרינו חשובים כבהמה [שק עשוי מנוצת עזים].

אפר: 1. כאומרים הרינו חשובים לפניך כאפר. ולטעם זה אפשר גם עפר.

2. כדי שיזכור לנו אפרו של יצחק. ולטעם זה נתנו אפר שריפה דוקא.

בית הקברות: 1. לומר חשובים אנו לפניך כמתים. ואפילו קברי גויים אם אין של ישראל.

2. שיבקשו המתים רחמים עליהם. ויוציאים רק לבית קברות של ישראל.

[ג] ההר עליו עומד בית המקדש. אמנם יש אומרים שהוא הר סיני (רש"י).

ונקרא כן: 1. משום שמשם [מלשכת הגזית] יוצאת הוראה [תורה] לישראל.

2. משום שממנו שומעים גדולת ישראל וירושלים, ומתייראים.

[ד] זקן חכם. ואם אין, יאמר חכם שאינו זקן. ואם אין, אדם בעל קומה שיקבלו דבריו.

ואומר "לא שק ותענית גורמים להסיר חרון אף, אלא תשובה ומעשים טובים".